

Format de citation

Pánek, Jaroslav: Rezension über: David Brabec, Josef kardinál Beran. Milostí Boží jsem, co jsem, Plzeň: Statutární město Plzeň, 2019, in: Český časopis historický, 2020, 2, S. 563-564, DOI: 10.15463/rec.86200983

český
časopis
historický

copyright

Cet article peut être téléchargé et/ou imprimé à des fins privées.
Toute autre reproduction ou représentation, intégrale ou substantielle de son contenu, doit faire l'objet d'une autorisation (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

o denním životě protektorátu chybět, samozřejmě s vědomím širšího kontextu. Autoři zmiňují tuto skutečnost už v prvních větách úvodu práce, když konstatují: „I v dobách zuřících bojů na všech frontách stále lidé žili své běžné životy více či méně zasažené válkou“ (s. 7).

Jakubec a Štemberk věnovali pozornost segmentu protektorátní reality, která dosud zůstávala celkem pochopitelně zcela stranou zájmu. Turistika a cestovní ruch totiž svým způsobem symbolizují bezstarostný život v klidu a dostatku a také proto se mohly stát ve dvacátých a třicátých letech důležitým fenoménem života československé společnosti. Navazovaly na starší tradici v celém regionu a od roku 1939 se jim dostávalo v některých oblastech silné podpory ze strany protektorátních úřadů. Tady měly odvracet pozornost od politických a kulturních problémů a v některých případech sloužit dokonce jako prostředek získávání sympatií vybraných vrstev české společnosti. Autoři zmiňují tuto stránku cestovního ruchu v souvislosti s lázeňstvím, kde pak docházejí k jednoznačnému závěru: „Úkolem lázní bylo „vyrábět nové zdraví a novou pracovní sílu k prospěchu velkého díla i všedních malých úkolů“. Programově měla být společenská smetánka vystřídaná „pracujícím lidem“. Sociální tendence lázeňského cestovního ruchu se nejvíc projevovala v největších protektorátních lázních – Luhačovicích, kde byla zřízena dělnická ozdravovna pro program státní odborové rekreace (Heydrichův odkaz)“ (s. 216).

Třebaže tak měl cestovní ruch v Československu silnou tradici z meziválečného období, politika protektorátních úřadů vycházející z německé praxe znamenala další impuls k jeho rozmachu. Jeho nezbytnou součástí představovala dobře vybudovaná

organizační struktura, jíž věnovali autoři první část práce a pak se soustředili na další stránky fenoménu – dopravu a ubytování. Vzhledem k podmínkám panujícím ve střední Evropě v době války následují poté kapitoly popisující domácí cestovní ruch, který byl rozhodujícím segmentem této části ekonomických a společenských aktivit české společnosti za druhé světové války. Významově marginálnímu zahraničnímu cestovnímu ruchu ve výjezdové i příjezdové oblasti je věnována jediná kapitola, v níž sledují autoři zvlášť Říši a Slovensko, na necelé stránce pojednávají problematiku jiných částí Evropy. I tady se opírají, stejně jako v celém textu, téměř výlučně o pramenný materiál české i zahraniční provenience (Slovensko, Rakousko a Německo), memoáry, dobový tisk, fotografie a prospekty, využitě potom také jako ilustrace.

Josef Opatrný

David BRABEC (ed.)

Josef kardinál Beran:

Milostí Boží jsem, co jsem

Plzeň, Statutární město Plzeň 2019,
88 s., bez ISBN.

Kardinál Josef Beran (1888–1969), arcibiskup pražský a metropolita český, bezpochyby patří mezi nejvýznamnější osobnosti v moderních dějinách katolické církve v českých zemích. Přiměřeně tomu je a jistě bude věnována badatelská pozornost jeho životu a působení. Pramennou základnu k tomuto výzkumu dotváří rozsáhlý soubor fotografické dokumentace, který vznikl v průběhu Beranova působení nejen doma, ale také v Itálii a v zemích západní Evropy a Severní Ameriky v době jeho exilu v letech 1965–1969. K evidenci této

dokumentace přispělo rovněž kardinálovo rodné město Plzeň, které při příležitosti přenesení jeho ostatků ze Svatopetrské baziliky v Římě do Svatovítské katedrály v Praze uspořádalo výstavu a poté vydalo obrazovou publikaci. Nespokojilo se pouze s fotografiemi z roku 2018, ale soubor rozšířilo na celý Beranův život. Editorem knihy se stal kardinálův praprasynovec David Brabec, kromě něho přispěli stručnými texty primátor Plzně Martin Baxa a plzeňský biskup Tomáš Holub.

Obrazová dokumentace je rozdělena do tří částí, které jsou věnovány životu Josefa Berana, jeho vztahu k rodné Plzni a návratu do vlasti. Ne všechny mají stejnou vypovídací hodnotu, proto lze upozornit alespoň na vybrané příklady. Z druhé poloviny šedesátých let pochází pozoruhodný dvojportrét s papežem Pavlem VI., svědčící o mimořádně důvěrném vztahu těchto dvou teologů; je doplněn snímkem Pavla VI. nad Beranovým úmrtním ložem v Nepomucenu a nad jeho rakví v bazilice sv. Petra. K témuž prostředí se váže portrét mladého bohoslovce Josefa

Berana z doby jeho studií (1907–1912), částečně zachycující prostředí někdejší římské koleje Bohemicum. Významné historické souvislosti navozují snímky z doby krátce po Beranově návratu z koncentračního tábora Dachau a z návštěvy vyvražděných Lidic roku 1947. K častěji publikovaným záběrům patří seriál fotografií z Beranovy pastorační cesty do USA; daleko rozsáhlejší soubor obrazových dokumentů k tomuto tématu přináší ovšem soukromý tisk *Novým světem. Cesta kardinála Josefa Berana do Spojených států amerických a Kanady*, vydaný Beranovým sekretariátem v Římě roku 1967, ale tam jsou reprodukce na podstatně nižší, technickým možností té doby přiměřené úrovni.

Badatelsky využitelné ikonografie přináší plzeňská edice daleko víc. Výběr je poměrně reprezentativní a reprodukce převážně kvalitní. Je však škoda, že některé z nejdůležitějších snímků nejsou přesněji datovány a lokalizovány. S tím by si však odborní zájemci o Beranovu osobnost měli poradit.

Jaroslav Pánek